

Ervaring met bestrijding van berenklaauw in Almere

1 Historie Almere:

Onbedoelde introductie in kruidenmengsel rond 1980.

Eerst onbelemmerde uitbreiding, soms zaaien door medewerkers (met bloeischermen uit het raam door polder rijden)

Waarschijnlijk via maaimachines van o.m. aannemer StaatsBosBeheer en verkeer A6 verspreiding door de hele polder.

Vanaf 1995 af en aan bestreden (beheerst) door extra maaien

rond 2002 wegbezuinigd,

vanaf 2005 weer incidentele bestrijding ,

na 2010 actieve bestrijding, met name in Stad en Buiten

Niet planmatige bestrijding leidde tot teleurstellingen en matig resultaat.

vanaf 2013 planmatige uitroeiing in Almere Buiten via monitoringsprogramma

2 Huidige situatie Almere:

Veel verspreide grotere en kleinere voorkomens,

mega voorkomens in kromslootpark/beginbos langs A6, strandzone Almere Poort en in bosgebieden Staatsbosbeheer.

3 Vectoren:

Infectie, dus eerst gevaarlijke verspreidingsvectoren bepalen en stoppen. Op volgorde van gevaar:

- gevaarlijke vlak-verspreiding via overstroming
- incidenteel in vacht groot wild (gelukkig geen hakend zaad)
- maaimachines bij maaien tijdens/na de bloei
- bewust of onbewust zaaien na pluk
- verwaaiing op verharding en verspoeling naar wegrand
- incidenteel meenemen in autoband en verspoeling naar wegrand
- natuurlijke zaadval binnen 3 meter van moederplant (zwaar zaad)

4 Gedrag plant in relatie tot bestrijding:

- graasplant, normaal 2 jarig, maar als bloei wordt tegengehouden door grazen of maaien veeljarig, niet uit te putten
- enkele van de vele zaden blijven 10 jaar kiemkrachtig als ze aan de oppervlakte liggen
- zwaar zaad, valt binnen 2 m van moederplant: minder gevaarlijk, maaien buitenrand voldoende voor beheersing
- niet maaien bij rijpe bloeischermen
- maaien en grazen alleen voor beheersen (voorkomen zaaien), niet voor bestrijden
- prioriteit bij verwijderen losse planten (door reeën en maaimachines verspreid)
- uitgraven beter dan steken, 1 x graven goedkoper dan 2 maal steken of 10 maal maaien
- zaad kan niet tegen grondbewerking (proefondervindelijk)
- bij uitsteken/uitgraven in grote voorkomens langjarig grote inspanning nodig ivm zaadbank (vrijwilligers beginbos)
- eerst beheersen door maaien buitenrand, zodra haalbaar grond bewerken (spitten, frezen of bosfrees)
- spitten heeft voorkeur ivm minder schade aan vegetatie (meeste planten herstellen snel)

5 Aanpak Almere Buiten vanaf 2013:

Vanaf 2013 planmatige bestrijding in Almere Buiten

- allereerst beeldpost bloei op eigen terrein in onderhoudsbestekken.
- Infectie: uitbreiding stoppen, verminderen aantal voorkomens, moeilijkste/grootste stukken laatst ivm kosten
- inventarisatie, vastleggen in kaart en excel-staat
- prioritering, bepalen doel per locatie, bepalen maatregel, opdracht aan aannemer
 - 1 plant met bloeischerm uitgraven, eventueel verpakt afvoeren bloeischerm)
 - 4 m² planten: herhaald maaien tegen bloei, herhaald uitgraven of (efficiënter) uitgraven en ondiep grondbewerken
 - groter dan 4 meter: maaien 2 m. buitenrand en naar binnen leggen vóór afrijpen bloeischermen, grondbewerking

- controleren maatregel en jaarlijks inspecteren locatie voor bloei en na zomer
- resultaat: in 4 jaar afname aantal voorkomens met 75 %, omvang restvoorkomens 30 %
- toezichthouder en aannemers zien resultaat door monitoring. Stimuleert aandacht en inzet
- kosten: beperkt door beeldpost, alleen werk op terrein derden extra betaald

6 Effectieve maatregelen:

- beeldpost in bestek met boete voor bloei
- zichtbaar maken door vastleggen in kaart en lijst, enthousiast houden door voortgang te tonen
- opzoeken losse planten en voor bloei uitgraven, bij bloei verpakt afvoeren bloeiwijze
- voorkomen uitbreiding door maaien randen/begrazing in (voor)zomer, uitputting werkt niet.
- grondbewerking bij liggend zaad (spitmachine, frees, bosfrees), ook bij grote voorkomens
- reconstructies gouden kans
- kritische succesfactor: **iemand die zich verantwoordelijk voelt**

7 Restproblemen:

- planten aan voet laanboom (herhaald uitboren/ stoomlans/ afdekken grond)
- verspreide bosblaren (herhaald uitboren/uitgraven/stoomlans, grondbewerking bij boswerk)
- grote massa's in bos (voorlopig maaien buitenrand, na kap bosfrees en 1 jaar braak houden ter controle)
- meekrijgen buren (niet te krampachtig over werk bij buren, Europese regelgeving en provinciale sturing gaan helpen)

André van den Beemt

28 september 2017

handige literatuur:

Reuzenberenklauw: een praktische handleiding. (Richtlijnen voor bestrijding en controle van een invasieve plant)